

DEPARTAMENTO DE ECONOMÍA Xefa de Departamento: M.Rosa Delgado Domínguez

I.E.S. MAXIMINO ROMERO DE LEMA BAIO.ZAS.A CORUÑA

CURSO 2013-2014

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA ECONOMÍA 1º BACHARELATO

ÍNDICE

INTRODUCCIÓN E CONTEXTO XERAL	2
OBXECTIVOS.....	3
COMPETENCIAS BÁSICAS.....	5
CONTIDOS E TEMPORALIZACIÓN	6
EDUCACIÓN EN VALORES.....--.....	24
CONTRIBUCIÓNS AO PLAN DE CONVIVENCIA.....	25
METODOLOXÍA.....	25
PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.....	26
CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN	26
CONTIDOS E CRITERIOS DE EVALUACION MINIMOS.....	28
MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS	29
ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E ADAPTACIÓNS CURRICULARES.	30
ANIMACIÓN Á LECTURA E EXPRESIÓN ORAL.....	31
NOVAS TECNOLOXIAS DA INFORMACIÓN.....	32
ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN	33
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.....	33
PROBAS EXTRAORDINARIAS DE SETEMBRO.....-.....	33
PROCEDEMENTO PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN.....	34

INTRODUCCIÓN E CONTEXTO XERAL

A Comunidade autónoma de Galicia, no exercicio das súas competencias e unha vez establecidas polo goberno central (Real Decreto 1467/2007) os ensinos mínimos, publicou no Decreto 126/2008 o currículo de Bacharelato en Galicia..

Economía inclúese como materia de modalidade dentro do Bacharelato de Humanidades e Ciencias Sociais. Aínda que os ensinos de economía están contidas na educación secundaria dentro doutras materias da área de ciencias sociais, a inclusión no Bacharelato como materia específica do mesmo proporciona aos alumnos coñecementos máis precisos sobre a realidade económica así como unha visión máis ampla da sociedade actual.

A comprensión de temas económicos como o desemprego, a inflación a pobreza, o PIB ou a distribución da renda axudará aos alumnos a ser cidadáns cunha maior capacidade reflexiva ante os problemas da nosa contorna.

Na programación seleccionáronse contidos que dan resposta a problemas económicos reais intentando conectar a economía teórica coa economía real; tamén hai que sinalar que se inclúen non só conceptos senón tamén procedementos e actitudes que o alumno deberá asimilar do mesmo xeito..

Durante o desenvolvemento das unidades didácticas tamén é importante que o alumno adquira certos valores como a solidariedade humana, a preocupación pola protección ambiental ou o consumo responsable. Estes temas formarán parte dos contidos transversais tamén a desenvolver. O papel dos medios de comunicación será fundamental no desenvolvemento da materia ao permitir aplicar unha metodoloxía activa, incorporándose á docencia as noticias, feitos, ou sucesos de tipo económico que invaden hoxe día a actualidade.

O Ies Maximino Romero de Lema atópase en Baio, non concello de Zas, situado ao noroeste da provincia da Coruña Nesta zona, e debido á deficiencia nas comunicacións e ás baixas expectativas económicas, a xente nova de maior nivel formativo tende a non manterse na zona, co que ou potencial máis importante de recursos humanos non incrementase localmente e polo tanto mantense unha situación de baixo nivel de cualificación da man de obra moza. Consecuentemente, hai unha escasa renovación da man de obra, agás para sectores primarios de escasa cualificación. A localidade de Baio é a máis grande do Concello de Zas e tamén a zona de maior desenvolvemento socioeconómico do concello.

No IES MAXIMINO ROMERO DE LEMA impártese o ciclo formativo de grao medio Sistemas Microinformativos e Redes, ademais de ESO, Bacharelatos e PCPI. O instituto atópase ben dotado de medios materiais e humanos.

A este instituto abacelen alumnos e alumnas desta localidade, de todo ou concello de Zas e tamén algúns alumnos dous limítrofes concellos de Vimianzo, Cabana e Laxe.

Ou alumnado de ESO procede maioritariamente do CEIP Labarta Pouse, de Baio, aínda que hai doutros centros da zona.

Na etapa de Bacharelato a gran maioría do alumnado procede doutros centros: do CPI de Zas, do CPI Cabo da Area de Laxe, do CPI As Revoltas de Cabana de Bergantiños e en menor número do IES de Ponteceso e do IES Terra de Soneira, de Vimianzo.

Ou alumnado do ciclo formativo procede de toda a comarca e ata doutras comarcas. Pola experiencia de cursos anteriores non adoita haber problemas de disciplina graves, aínda que en ocasións custa manter a necesaria atención e concentración nos alumnos . A presente programación pretende ser á vez realista, funcional e operativa para o curso.

OBXECTIVOS

O decreto 126/2008 da CAG establece que a Economía no Bacharelato terá como finalidade o desenvolvemento das seguintes capacidades:

1. Identificar o ciclo da actividade económica. Distinguir sistemas económicos e formar un xuízo persoal acerca das vantaxes e inconvenientes de cada un deles.
2. Manifestar interese por coñecer e interpretar con sentido crítico e solidario os grandes problemas económicos actuais, en especial as desigualdades económicas e a sobreexplotación de recursos naturais e os derivados da globalización da actividade económica.
3. Relacionar feitos económicos significativos co contexto social, político, cultural e natural en que teñen lugar, trasladando esta reflexión ás situacións cotiás.
4. Describir o funcionamento do mercado, así como os seus límites, formulando un xuízo crítico do sistema e do papel regulador do sector público.
5. Coñecer e comprender os trazos característicos da situación e perspectivas da economía española e europea no contexto económico internacional.
6. Formular xuízos persoais acerca de problemas económicos de actualidade. Comunicar as súas opinións argumentando con precisión e rigor e aceptar a discrepancia e os puntos de vista distintos como vía de enriquecemento persoal.
7. Interpretar as mensaxes, datos e informacións que aparecen nos medios de comunicación e/ou Internet sobre problemas económicos actuais, e contrastar as medidas correctoras de política económica que se propón.
8. Analizar e valorar críticamente as repercusións do crecemento económico sobre o medio ambiente e a calidade de vida das persoas.
9. Abordar de forma autónoma e razoada problemas económicos da contorna utilizando os procedementos de indagación das ciencias sociais e diversas fontes e medios de información, entre elas as tecnoloxías da información e a comunicación.
10. Coñecer e comprender o uso e significado das principais magnitudes macroeconómicas como indicadores da situación económica dun país.

En canto aos obxectivos xerais do Bacharelato, **a materia de economía “” contribúe xunto ao resto de materias, a desenvolver nos alumnos as capacidades que lles permitan:**

- a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
- b) Consolidar unha madurez persoal e social que lles permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.

- c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar críticamente as desigualdades existentes e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas con discapacidade.
- d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe, e como medio de desenvolvemento persoal.
- e) Dominar, tanto na súa expresión oral como escrita, a lingua castelá.
- f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
- g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e a comunicación.
- h) Coñecer e valorar críticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución.
- i) Adquirir os coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais e dominar as habilidades básicas propias da modalidade escolleita, cunha visión integradora das distintas materias.
- j) Comprender os elementos e procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e a tecnoloxía no cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente.
- k) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
- l) Coñecer a literatura en lingua castelá a través da lectura e a análise das obras literarias máis significativas.
- m) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
- n) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
- ou) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.
- p) Coñecer, valorar e respectar a historia, a achega cultural e o patrimonio de España.
- q) Participar de forma activa e solidaria no coidado e desenvolvemento da contorna social e natural, despertando o interese do alumnado polas diversas formas de voluntariado, especialmente naquelas protagonizadas máis especificamente polos mozos.

COMPETENCIAS BÁSICAS

A Comisión Europea de Educación estableceu no ano 2000 unhas competencias crave ou destrezas básicas necesarias para a aprendizaxe das persoas ao longo da súa vida e animou aos estados membros a dirixir as súas políticas educativas nesa dirección.

O concepto de competencia básica incorpórase á LOE en 2006 como un novo elemento transversal do currículo definido como "...aquelas competencias que deben desenvolver os estudantes ao finalizar o ensino obrigatorio para poder lograr a súa realización persoal, exercer a cidadanía activa, incorporarse á vida adulta de xeito satisfactorio e ser capaces de desenvolver unha aprendizaxe permanente ao longo da vida".

Aínda que a LOE fai referencia só á educación secundaria obrigatoria, faise necesario seguir incidindo nestas competencias durante a etapa do bacharelato.

De modo resumido, as competencias básicas que establece a LOE son as seguintes:

Competencia en comunicación lingüística. Refírese á utilización correcta da linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita

Competencia matemática. Habilidade para utilizar os números e as súas operacións básicas, os símbolos e as formas de expresión matemática, para producir e interpretar informacións e resolver problemas relacionados coa vida diaria e o mundo laboral.

Competencia no coñecemento e interacción co mundo físico. Habilidade para interactuar co mundo físico, tanto nos seus aspectos naturais como nos xerados pola acción humana, de modo mellora das condicións de vida de todos.

Tratamento da información e competencia dixital. Habilidade para buscar, obter e comunicar a información e transformala en coñecemento. Esta competencia refírese non só a acceso selección da información senón tamén ao uso e transmisión da mesma en diversos soportes dixitais.

Competencia social e cidadá. A adquisición desta competencia permite vivir en sociedade, comprender a realidade social do mundo no que se vive e exercer a cidadanía democrática, así como relacionarse cos demais e comprometerse a afrontar os conflitos.

Competencia cultural e artística. Esta competencia supón apreciar, comprender e valorar críticamente as diferentes manifestacións culturais e artísticas ademais de gozalas e aprecialas como patrimonio cultural de todos.

Competencia para aprender a aprender. Esta competencia supón ter capacidades para exercer o autoaprendizaxe de modo autónomo e adaptarse ás circunstancias cambiantes do mundo en que vivimos que deberá afrontar o alumno ao longo da súa vida. Autonomía e iniciativa persoal.

Posibilidade de optar con criterio propio e levar adiante as iniciativas que se tomen ao longo da vida.

Todas estas competencias básicas teñen en común o seguinte:

Proporcionan a capacidade de saber "facer"; permite aplicar os coñecementos a problemas laborais ou persoais ao combinar saberes habilidades e actitudes ante situacións.

Poden ser adquiridas non só no aula senón tamén no contexto familiar, afectivo ou laboral.

Débense aprender pero despois renovar e manter ao longo de toda a vida

Teñen carácter integrador; unen coñecementos con procedementos e actitudes

Aínda que non hai unha competencia claramente identificada coa economía podemos dicir que se estaría implicada en maior ou menor medida coas competencias número 1,2,3,5,7 e 8. A selección de contidos procedementos e actitudes presentes na programación terán en conta as competencias anteriormente citadas.

CONTIDOS E TEMPORALIZACIÓN

O decreto 126/2008 da Comunidade de Galicia establece para a materia de economía 8 bloques de contido:

1. A actividade económica e sistemas económicos.

- Economía e escaseza.
- O contido económico das relacións sociais.
- Recoñecemento do custo de oportunidade dunha decisión.
- Relacións de intercambio e evolución histórica.
- Os axentes económicos e as súas relacións.
- Os sistemas económicos. Valoración e comparación. Economía e territorio.

2. Produción e interdependencia económica.

- Proceso produtivo e factores de produción.
- División técnica do traballo, produtividade e interdependencia.
- Identificación dos sectores económicos predominantes nun espazo xeográfico.
- A empresa e as súas funcións.
- O ciclo de actividade da empresa.
- A función de produción.
- Obtención e análise do custo de produción e do beneficio.
- Lectura e interpretación de datos e gráficos de contido económico.
- Análise de noticias económicas relativas a cambios no sistema produtivo ou na organización da produción no contexto da globalización.

3. Intercambio e mercado.

- Oferta, demanda, equilibrio e fixación de prezos. Demanda inducida.
- Funcionamento de modelos distintos de mercado.
- Análise de mercados reais e das consecuencias de variacións nas condicións da súa oferta ou demanda.
- Valoración dos límites do mecanismo do mercado e a súa repercusión nos consumidores. Fallos de mercado.

4. Magnitudes nacionais e indicadores dunha economía.

- Obtención do Produto Nacional e cálculo e interpretación das principais magnitudes relacionadas. O fluxo circular da renda.
- A riqueza e a renda nacional. A renda persoal dispoñible.
- Valoración da distribución da renda.
- Limitacións das macromagnitudes como indicadores do desenvolvemento da sociedade.
- Consumo, aforro e investimento.
- Demanda e oferta agregada: o equilibrio macroeconómico.
- Crecemento económico, desenvolvemento e sustentabilidade.

5. A toma de decisións e a intervención do Estado en economía.

- O papel do sector público.
- A política económica e os seus instrumentos.
- Análise dos compoñentes dun orzamento público.
- Interpretación de políticas fiscais e os seus efectos sobre a distribución da renda.
- Valoración dos efectos do desenvolvemento do Estado de benestar.
- Debate sobre cuestións económicas de actualidade fundamentando as opinións e respectando as das demais persoas.

6. Aspectos financeiros da economía.

- Funcións e clases de diñeiro. Proceso de creación: o diñeiro bancario.
- Medición e análise da inflación segundo as súas distintas teorías explicativas. Os efectos da inflación.
- A oferta e a demanda monetaria.
- Funcionamento do sistema financeiro e do Banco Central Europeo. Os tipos de interese.
- Valoración de políticas monetarias e os seus efectos sobre a inflación, o crecemento e o benestar.

7. O contexto internacional da economía.

- Funcionamento, apoios e obstáculos do comercio internacional.
- Descrición dos mecanismos de cooperación e integración económica e especialmente da construción da Unión Europea.
- Interpretación dos principais compoñentes dunha balanza de pagos.
- Funcionamento do mercado de divisas e os seus efectos sobre os tipos de cambio.
- Causas e consecuencias da globalización e do papel dos organismos económicos internacionais na súa regulación. Análise e valoración a partir de información proveniente de diferentes fontes.

8. Desequilibrios económicos actuais.

- As crises cíclicas da economía.
- O mercado de traballo. Valoración das interpretacións do mercado de traballo en relación co desemprego.
- Consideración do medio ambiente como recurso sensible e escaso.
- Diferenciación dos modelos de consumo e avaliación das súas consecuencias. O consumo responsable.
- Identificación das causas da pobreza, o subdesarrollo e as súas posibles vías de solución. A débeda externa.

Estes 8 bloques de contido distribúense en 15 unidades didácticas:

Unidade 1. A economía e a actividade económica

Obxectivos

Reflexionar sobre o problema económico que expón a escaseza dos recursos á hora de satisfacer as necesidades.

Recoñecer o campo de estudo da ciencia económica.

Aprender que unha decisión económica sempre fai incorrer nun custo de oportunidade.

Entender os conceptos de escaseza, elección e custo de oportunidade a través da fronteira de posibilidades de produción.

Identificar as principais achegas das diferentes escolas económicas que xurdiron ao longo do tempo.

Contidos

- A actividade económica
- A economía como ciencia
- O conflito entre recursos e necesidades
- As necesidades humanas
- Os bens e servizos
- Bens de consumo e bens de capital
- Bens públicos e bens privados
- Bens complementarios e substitutivos
- O custo de oportunidade e a necesidade de elixir
- A fronteira de posibilidades de produción
- Desprazamentos da curva
- As escolas económicas
- Os mercantilistas
- Os fisiócratas
- Os clásicos
- O marxismo
- O keynesianismo
- Tendencias actuais

Competencias

Ter sensibilidade cara aos problemas que expón a escaseza de recursos e o uso abusivo dos recursos naturais.

Tomar conciencia sobre a repartición desigual dos recursos no planeta.

Interesarse polo contido da ciencia económica.

Valorar o papel da economía na sociedade actual.

Criterios de avaliación.

Identificar con exemplos reais o problema básico que presenta a satisfacción de necesidades.

Explicar e analizar o campo obxecto de estudo da economía.

Identificar e analizar, a partir de experiencias próximas, o custo de

oportunidade que se xera na toma de decisións.

Explicar e analizar a fronteira de posibilidades de produción e dos conceptos que nela se estudan.

Describir e comparar as diferentes posturas das escolas económicas.

Temporalización: 6 horas.

Unidade 2. Os factores produtivos e os axentes económicos

Obxectivos

Identificar o problema económico ao que se enfrontan os axentes económicos e as funcións que estes desempeñan.

Coñecer e identificar os axentes económicos, os factores produtivos e os sectores económicos.

Recoñecer a importancia dos distintos sectores económicos na actividade económica dun país.

Contidos

- Os factores produtivos
- O factor traballo
- O factor terra
- O factor capital
- Os axentes económicos
- As familias ou economías domésticas
- As empresas
- O sector público
- Os sectores económicos

Competencias

Manter unha actitude crítica ante o comportamento dos axentes económicos.

Comprender a racionalización no uso dos factores produtivos.

Valorar a importancia do factor traballo desde o punto de vista social.

Interesarse polo coñecemento do papel da familia e das empresas na economía.

Criterios de avaliación.

Identificar e analizar os distintos axentes económicos e os problemas básicos que se lles expón.

Buscar e analizar as relacións entre os factores produtivos, os axentes económicos e os sectores económicos.

Interpretar os gráficos sobre a importancia de cada sector económico e sobre a poboación que ocupa.

Recoñecer as diferentes funcións do Estado na economía.

Temporalización: 6 horas.

Unidade 3. Os sistemas económicos

Obxectivos

Identificar os problemas básicos que deben resolver os sistemas económicos.

Comprender e identificar como os distintos sistemas económicos dan solución a eses problemas.

Recoñecer as limitacións do mercado como asignador de recursos e valorar a necesidade da intervención do Estado na economía.

Contidos

- Concepto de sistema económico
- Sistema de economía de mercado ou sistema capitalista
- Características
- Sistema de planificación central ou sistema socialista
- Características
- Sistema de economía mixta
- Características
- Limitacións do mercado como asignador de recursos
- Diferenzas substanciais de renda e riqueza
- Tendencia a mercados de competencia imperfecta e monopolio
- Non se producen todos os bens e servizos que demandan os cidadáns
- A actuación dos axentes económicos produce externalidades
- As economías de mercado xeran problemas cíclicos

Competencias

Entender as vantaxes e inconvenientes de cada sistema económico.

Interesarse polo coñecemento das principais características dos sistemas económicos e de como resolven as tres cuestións fundamentais: que, como e para quen producir.

Mostrar inquietude por coñecer o desenvolvemento económico do proceso de transición dos sistemas de economía planificada.

Manter unha actitude crítica ante a intervención do Estado na economía e sobre o papel do mercado.

Criterios de avaliación.

Describir e analizar os distintos sistemas económicos e a súa aplicación real.

Elaborar cadros e esquemas comparativos sobre as características que definen os sistemas económicos.

Estudar casos reais nos que se poñan de manifesto as limitacións e as vantaxes de cada sistema económico.

Temporalización: 6 horas.

Unidade 4. O comportamento económico do consumidor

Obxectivos

Coñecer as variables que inflúen na demanda de bens e servizos.

Aprender a representar e interpretar a curva de demanda, así como os seus desprazamentos.

Explicar, interpretar e calcular a elasticidade da demanda.

Contidos

- A curva de demanda individual
- Os desprazamentos da curva de demanda
- Desprazamentos da curva de demanda cando varía a renda
- Desprazamentos da curva de demanda cando varía o prezo do outro ben
- Os desprazamentos da curva de demanda cando varían os gustos
- A curva de demanda do mercado
- A elasticidade da demanda
- Causas das diferenzas da elasticidade
- Relación entre a elasticidade e o ingreso da empresa

Competencias

Interesarse por coñecer as variables que determinan a demanda dun ben e como inflúen en cada consumidor.

Manter unha actitude crítica ante o fomento do consumo mediante técnicas de mercadotecnia.

Valorar a importancia do consumo responsable.

Recoñecer como as funcións matemáticas axudan a explicar o comportamento dos consumidores.

Criterios de avaliación.

Observar o comportamento do consumidor ante os cambios nas variables que determinan a súa demanda.

Describir e clasificar os distintos tipos de bens.

Utilizar gráficos para representar os cambios que se producen na demanda dun ben.

Calcular e interpretar os distintos tipos de elasticidade.

Temporalización: 10 horas.

Unidade 5. A actuación económica da empresa

Obxectivos

- Comprender a importancia da empresa desde o punto de vista económico e social.
- Describir o proceso produtivo e identificar os seus elementos.
- Analizar os diferentes custos que xera a produción de bens e servizos.
- Identificar a importancia da división do traballo e dos avances tecnolóxicos no incremento da produtividade.
- Coñecer as variables que inflúen na oferta de bens e servizos.
- Aprender a representar e interpretar a curva de oferta, así como os seus desprazamentos.
- Explicar, interpretar e calcular a elasticidade da oferta.

Contidos

- O obxectivo da empresa
- O proceso de produción: elementos
- A produción a curto prazo
- A división do traballo, produtividade e interdependencia
- Os custos de produción a curto prazo
- Custos variables a curto prazo
- Os custos fixos a curto prazo
- Custos totais a curto prazo
- Custo total medio
- A produción e os custos a longo prazo
- Eficiencia técnica e eficiencia económica
- A curva de oferta individual
- Os desprazamentos da curva de oferta
- Desprazamento cando varía o prezo do factor produtivo
- Desprazamento cando varía a tecnoloxía
- A elasticidade da oferta
- A curva de oferta do mercado

Competencias

- Valorar a función económica e social da empresa.
- Adoptar unha actitude crítica ante a responsabilidade social da empresa.
- Recoñecer a importancia do beneficio na supervivencia da empresa.
- Valorar os factores produtivos no proceso de formación do custo do produto.
- Interesarse por coñecer as variables que determinan a oferta dun ben e como inflúen nas decisións da empresa.
- Analizar criticamente os novos procedementos adoptados pola empresa para reducir custos.

Criterios de avaliación.

- Describir o proceso produtivo, obxectivo, elementos da empresa mediante a observación e análise de exemplos reais.
- Observar o comportamento da empresa ante os cambios nas variables que

determinan a súa oferta.
Calcular, representar e interpretar as diferentes funcións dos custos.
Utilizar gráficos para representar os cambios que se producen na oferta dun ben.
Calcular e interpretar a elasticidade da oferta.

Temporalización: 10 horas.

Unidade 6. O mercado e as súas estruturas

Obxectivos

Comprender o papel do mercado e os elementos que o compón.
Describir o proceso de formación de prezos representándoo gráficamente.
Comprender como afectan os desprazamentos das curvas de oferta e demanda global ao equilibrio do mercado.
Coñecer as características que determinan as diferentes estruturas de mercado..
Diferenciar entre mercados de competencia perfecta, monopolio, oligopolio e competencia monopolística.

Contidos

- O mercado e os seus compoñentes
- Elementos do mercado
- O equilibrio do mercado
- Os cambios no equilibrio de mercado
- Desprazamento da curva de demanda
- Desprazamento da curva de oferta
- As estruturas de mercado
- Características
- O mercado de competencia perfecta
- Características
- O monopolio
- Características
- Orixe do monopolio
- Comparación entre monopolio e competencia perfecta
- O oligopolio
- Características
- Estratexias de actuación dos oligopolistas
- A competencia monopolística
- Características

Competencias

Indagar e coñecer as distintas estruturas de mercado.
Valorar o mercado como asignador de recursos.
Ter unha actitude crítica ante as prácticas das empresas para controlar o mercado e influír nos prezos.
Valorar a competencia entre empresas como motor de eficiencia dos mercados.
Coñecer actuacións comprometidas cos movementos de consumo responsable e comercio xusto.

Criterios de avaliación.

Buscar e analizar exemplos reais dos modelos teóricos do mercado.

Representar gráficamente e interpretar o equilibrio do mercado, outras situacións de desequilibrio e os cambios no equilibrio producidos polos desprazamentos das curvas de oferta e demandaglobal.

Utilizar cadros e esquemas comparativos das características das diferentes estruturas de mercado.

Utilizar os medios de comunicación para comprender a realidade dos mercados actuais.

Temporalización: 6 horas.

Unidade 7. A medición da economía a través das macromagnitudes

Obxectivos

Identificar e coñecer os obxectivos macroeconómicos, así como as variables que se utilizan para a súa cuantificación.

Comprender o funcionamento do modelo baseado no fluxo circular da renda.

Coñecer as variables macroeconómicas máis importantes desde o punto de vista da produción, a renda e o gasto.

Comprender a evolución cíclica da economía e as fases que atravesamos.

Entender como o modelo de oferta e demanda agregada determina os valores da produción, o emprego e o nivel xeral de prezos..

Contidos

- A macroeconomía
- O fluxo circular da renda
- Macromagnitudes desde o punto de vista da produción
- A produción pódese calcular de dous xeitos distintos
- O valor da produción débese calcular en termos monetarios
- A produción pódese expresar en termos brutos e netos
- A produción expresada a prezos de mercado ou a custo de factores.
- O valor da produción expresada co PIB e o PNB
- O PIB e o PNB en termos nominais e reais
- Macromagnitudes desde o punto de vista da renda
- Macromagnitudes desde o punto de vista do gasto
- Deficiencias do PIB como indicador económico e social
- Os ciclos económicos
- O modelo de oferta e demanda agregada

Competencias

Entender as limitacións que presenta o PIB como indicador económico e social.

Manter unha actitude crítica ante os obxectivos que se expón o Goberno.

Desenvolver habilidades no uso dos indicadores para extraer conclusións sobre a situación económica do país.

Ter unha actitude crítica ante os efectos positivos e negativos que xeran os modelos de crecemento económico actuais.

Criterios de avaliación.

Utilizar os medios de comunicación para estudar os obxectivos económicos expostos polo Goberno.

Calcular, analizar e interpretar os indicadores económicos máis importantes.

Utilizar esquemas, gráficos e cadros para comprender como se desenvolve a actividade económica e a súa evolución.

Utilizar as distintas fontes de información para analizar a situación económica actual.

Temporalización: 10 horas.

Unidade 8. Intervención do Estado na economía. A política fiscal

Obxectivos

Identificar e coñecer as funcións que desempeña o Estado na economía.

Comprender a importancia das partidas que compón os Orzamentos Xerais do Estado.

Coñecer os criterios de clasificación e os impostos máis importantes.

Recoñecer o papel da política fiscal na economía e cales son os seus efectos.

Recoñecer a importancia das medidas que supón a implantación do estado de benestar para a sociedade.

Contidos

- A composición do Estado
- Os orzamentos do Estado
- Os ingresos públicos
- Os gastos públicos
- O déficit público e o seu financiamento
- As funcións do Estado na economía
- Obxectivos e instrumentos da intervención do Estado
- A política fiscal activa e a súa función estabilizadora
- A política fiscal expansiva
- A política fiscal restritiva
- Os impostos e os gastos públicos como estabilizadores automáticos
- A política fiscal activa e a redistribución da renda
- As posturas das escolas económicas ante a política fiscal
- O estado de benestar

Competencias

Adoptar unha actitude crítica ante a intervención do Estado na economía.

Manter unha actitude crítica sobre a utilización dos impostos como instrumentos redistribuidores da renda.

Recoñecer e valorar os efectos do déficit público.

Mostrar curiosidade polas posturas das escolas económicas ante a política fiscal e o déficit público.

Mostrar unha actitude crítica sobre a necesidade do estado de benestar.

Criterios de avaliación.

Identificar as partidas de ingresos e gastos máis importantes da información obtida na prensa económica sobre os Orzamentos.
Observar e identificar as funcións que desempeña o Estado no noso país.
Analizar as medidas de política fiscal adoptadas polo Goberno na actualidade.
Valorar e analizar os efectos da política fiscal.
Utilizar esquemas e gráficos para representar a posta en práctica das medidas de política fiscal.
Realizar unha lectura comprensiva de artigos de prensa sobre a política fiscal.

Temporalización: 8 horas.

Unidade 9. O diñeiro e a inflación

Obxectivos

Comprender que se entende por diñeiro, as súas clases, as funcións que desempeña e como se cuantifica.
Describir a evolución histórica do diñeiro.
Coñecer o funcionamento do mercado do diñeiro.
Recoñecer a relación existente entre a inflación e o diñeiro.
Coñecer as causas e as consecuencias da inflación.

Contidos

- A orixe do diñeiro
- O diñeiro: definición e funcións
- Instrumentos monetarios ou clases de diñeiro
- Agregados monetarios
- O proceso de creación do diñeiro bancario
- O prezo do diñeiro: o tipo de interese
- O mercado do diñeiro
- A demanda de diñeiro.
- A oferta de diñeiro
- O equilibrio do mercado do diñeiro
- A inflación e a súa medición
- Tipos de inflación
- Causas da inflación
- A inflación de demanda
- A inflación de custos
- Efectos da inflación
- Perda de poder adquisitivo do diñeiro
- Incerteza
- Perda de competitividade da produción nacional no exterior
- Desemprego

Competencias

Manter unha actitude crítica ante o papel que desempeña o diñeiro.

Interesarse por coñecer e interpretar a información extraída da prensa económica sobre a inflación.

Tomar conciencia dos efectos que produce na economía e nos axentes económicos o problema da inflación.

Mostrar interese polas causas que orixinan os procesos inflacionistas.

Criterios de avaliación.

Utilizar exemplos reais para ilustrar as clases de diñeiro e as funcións que desempeña.

Utilizar gráficos e exemplos para expor o proceso de creación do diñeiro bancario.

Utilizar gráficos para explicar o funcionamento do mercado do diñeiro

Utilizar a información que proporciona a prensa para facer un seguimento sobre a evolución dos prezos e os seus efectos na economía.

Comprender a relación entre a cantidade de diñeiro e a inflación a partir dun suposto simplificador.

Temporalización: 8 horas.

Unidade 10. O sistema financeiro e a política monetaria

Obxectivos

Comprender o sistema financeiro.

Identificar os instrumentos financeiros utilizados polos axentes económicos.

Distinguir entre intermediarios financeiros bancarios e non bancarios.

Considerar a bolsa de valores como un mercado financeiro.

Coñecer a política monetaria.

Coñecer a política monetaria da zona euro.

Identificar as posicións das escolas económicas ante a política monetaria

Contidos

- O sistema financeiro español
- Intermediarios financeiros
- Instrumentos financeiros
- Mercados financeiros
- Instrumentos financeiros utilizados polos axentes económicos
- Empresas
- As familias
- O Estado
- Intermediarios financeiros bancarios
- Intermediarios financeiros bancarios: o Banco de España
- Intermediarios financeiros bancarios: o sistema bancario

- Intermediarios financeiros non bancarios
- Fondos de investimento.
 - Compañías de seguros
 - A bolsa de valores: un mercado financeiro
 - Sistemas de contratación.
 - A política monetaria
 - Política monetaria expansiva
 - Política monetaria restritiva
 - A política monetaria na zona euro
 - Obxectivo da política monetaria
 - Estratexia de política monetaria da zona euro
 - Instrumentos de política monetaria
 - Posicións das escolas económicas ante a política monetaria
 - Os monetaristas
 - Os keynesianos

Competencias

Recoñecer a importancia do sistema financeiro no proceso de financiamento da economía.

Coñecer os instrumentos financeiros ao alcance dos axentes económicos.

Mostrar actitude crítica ante o papel da política monetaria e os seus efectos.

Mostrar interese pola información sobre o sistema financeiro, a evolución dos tipos de interese e a política monetaria

Adoptar unha actitude crítica ante as posturas das escolas económicas en política monetaria.

Criterios de avaliación.

Elaborar esquemas e gráficos que ilustren as relacións entre os distintos compoñentes do sistema financeiro.

Comprender o funcionamento da bolsa mediante un exemplo simulado.

Elaborar esquemas e gráficos sobre os tipos de política monetaria e os seus efectos.

Utilizar artigos de prensa para coñecer os efectos da política monetaria.

Elaborar esquemas, gráficos e exemplos sobre o funcionamento da política monetaria na zona euro.

Temporalización: 8 horas.

Unidade 11. O mercado de traballo e o desemprego

Obxectivos

Coñecer os elementos do mercado de traballo e o seu funcionamento na actualidade.

Identificar o desemprego como un dos problemas económicos máis graves.

Analizar as causas que orixinan o desemprego e os efectos que ocasiona.

Contidos

- O mercado de traballo
- A demanda de traballo.
- A oferta de traballo.
- O equilibrio do mercado de traballo
- Imperfeccións do mercado de traballo
- O desemprego e a súa medición
- Medición do desemprego
- Tipos de desemprego.
- Causas do desemprego
- A insuficiencia de demanda
- A rixidez dos salarios
- Outros factores causantes do desemprego
- O desemprego na actualidade
- Posturas das escolas económicas ante o desemprego
- Os clásicos
- Os keynesianos

Competencias

Tomar conciencia da gravidade do problema económico e social que supón o desemprego.

Mostrar unha actitude solidaria ante a repartición do traballo considerándoo como un ben esencial.

Analizar criticamente a problemática do desemprego e as medidas que se adoptan para corrixila.

Interesarse pola evolución do problema do paro nos distintos países e das solucións que adoptan.

Criterios de avaliación.

Describir o funcionamento do modelo teórico do mercado de traballo.

Identificar e analizar as causas que orixinan o desemprego.

Clasificar os diferentes tipos de desemprego observando exemplos reais na nosa contorna.

Utilizar gráficos, esquemas e artigos de prensa para analizar os problemas de desemprego, a súa evolución, consecuencias e posibles solucións.

Temporalización: 8 horas.

Unidade 12. Desenvolvimento, subdesarrollo e desenvolvemento sostible

Obxectivos

- Identificar os principais factores que contribúen ao desenvolvemento.
- Coñecer e valorar as consecuencias do desenvolvemento.
- Identificar as características que determinan o subdesarrollo.
- Tomar conciencia sobre as desigualdades existentes no mundo e sobre os problemas ambientais.
- Valorar a importancia do desenvolvemento sostible.

Contidos

- Crecemento económico e desenvolvemento
- Factores que contribúen ao desenvolvemento
- As consecuencias do desenvolvemento
- O subdesarrollo
- A débeda externa
- Os problemas ambientais
- Medidas para resolver problemas ambientais
- O desenvolvemento sostible

Competencias

- Valorar e recoñecer os efectos positivos do desenvolvemento.
- Adoptar unha actitude crítica ante os problemas orixinados polo desenvolvemento.
- Desenvolver actitudes solidarias ante as dificultades dos países subdesarrollados.
- Tomar conciencia da carga que supón a débeda externa para os países subdesarrollados.
- Valorar o papel que poden desempeñar os distintos axentes económicos para contribuír a un desenvolvemento sostible.

Criterios de avaliación.

- Analizar as diferenzas entre crecemento e desenvolvemento.
- Analizar e comparar o estado de desenvolvemento dos distintos países.
- Utilizar esquemas, gráficos e artigos para ilustrar a actualidade dos problemas do medio ambiente e o subdesarrollo.
- Observar a realidade do planeta para reflexionar sobre os problemas ambientais e as desigualdades no nivel de desenvolvemento.

Temporalización: 6 horas.

Unidade 13. O comercio internacional: un mundo globalizado

Obxectivos

Comprender a necesidade do comercio internacional.

Diferenciar as distintas posturas ante o comercio internacional.

Identificar as formas que adoptan as relacións económicas internacionais.

Coñecer o fenómeno da globalización, as súas causas e os seus efectos.

Contidos

- O comercio internacional
- O libre comercio
- O proteccionismo
- Barreiras ao libre comercio
- Relacións económicas internacionais
- A escala mundial
- A escala rexional
- A globalización
- Causas da globalización
- Efectos da globalización
- Efectos positivos
- Efectos negativos

Competencias

Desenvolver unha actitude crítica ante o proceso de integración económica dos distintos países.

Valorar os efectos que ocasiona o proteccionismo no comercio internacional.

Entender o papel que cumpre a Organización Mundial do Comercio.

Valorar o proceso de globalización e as súas consecuencias.

Analizar as posturas ante a globalización.

Criterios de avaliación.

Distinguir entre as formas das relacións económicas que se producen entre países, facendo referencia a exemplos concretos.

Utilizar esquemas, gráficos, exemplos e artigos de prensa para explicar os instrumentos de proteccionismo, as formas que adoptan as relacións económicas internacionais, o proceso da globalización e os seus efectos na sociedade.

Realizar debates para contrastar posturas ante a globalización.

Temporalización: 10 horas.

Unidade 14. A balanza de pagos e o tipo de cambio

Obxectivos

Coñecer, diferenciar e clasificar as distintas operacións que se rexistran na balanza de pagos.

Analizar as características do mercado de divisas e o seu funcionamento.

Comprender os distintos sistemas de formación do tipo de cambio.

Contidos

- A balanza de pagos
- Conta corrente
- Conta de capital
- Conta financeira
- Partida de erros e omisións
- Interpretación do saldo da balanza de pagos
- O tipo de cambio.
- Mercado de divisas.
- Función de demanda de dólares
- Función de oferta de dólares
- Equilibrio no mercado
- Sistemas de tipo de cambio
- Sistema de tipo de cambio flexible ou flotante
- Sistema de tipo de cambio fixo

Competencias

Mostrar interese e curiosidade por analizar e interpretar as relacións de intercambio entre países e o seu reflexo na balanza de pagos.

Analizar o papel do Fondo Monetario Internacional.

Interesarse polo proceso de formación do tipo de cambio das diferentes moedas.

Recoñecer as repercusións das variacións do tipo de cambio na economía dun país.

Adoptar unha actitude crítica ante os movementos especulativos de capitais..

Criterios de avaliación.

Describir as subbalanzas que compón a balanza de pagos.

Utilizar esquemas, gráficos, estatísticas oficiais e exemplos para comprender as distintas partidas da balanza de pagos e as operacións que nela se contabilizan, a formación do tipo de cambio e o funcionamento do mercado de divisas.

Utilizar artigos de prensa para ilustrar o papel do Fondo Monetario Internacional e os efectos da depreciación do euro.

Describir os sistemas para determinar o tipo de cambio que se utiliza na actualidade.

Temporalización: 6 horas.

Unidade 15. A Unión Europea e a Unión Monetaria

Obxectivos

Coñecer o proceso histórico de formación da Unión Europea e a súa posible evolución futura.

Diferenciar e identificar o papel das institucións comunitarias.

Coñecer as políticas comúns máis importantes no ámbito da Unión Europea.

Comprender a importancia das partidas que compón o orzamento da Unión Europea.

Analizar o proceso de creación da Unión Monetaria e do euro.

Contidos

- A Unión Europea: antecedentes e situación actual
- Institucións da Unión Europea
- O Consello Europeo
- Consello da Unión Europea (Consello de ministros)
- A Comisión Europea
- O Parlamento Europeo
- O Tribunal de Xustiza.
- O Banco Central Europeo
- O Tribunal de Contas.
- Os Comités
- O orzamento da Unión Europea
- Orzamento de ingresos.
- Orzamento de gastos.
- Políticas comúns a todos os países da UE
- A política agraria común (PAC)
- A política pesqueira común (PPC)
- A política de medio ambiente (PMA)
- A política social (PS)
- A política rexional (PR)
- A Unión Económica e Monetaria (UEM)
- Proceso de creación da UEM
- Criterios de converxencia e grao de cumprimento
- O euro

Criterios de avaliación.

Mostrar interese por coñecer o papel que desempeña o noso país no seo da Unión Europea e da Unión Económica e Monetaria.

Valorar as políticas comúns aplicadas no seo da unión.

Coñecer as partidas de ingresos e gastos do orzamento.

Manter unha actitude crítica ante a ampliación da Unión Europea, fomentando a solidariedade e a interculturalidade.

Utilizar esquemas, gráficos, datos oficiais, artigos de prensa, sobre os obxectivos, institucións, orzamento e políticas da Unión Europea.

Analizar os criterios de converxencia esixidos para acceder á moeda única.

Analizar o proceso de creación do euro, así como das vantaxes e inconvenientes que leva.

Reflexionar sobre as consecuencias da ampliación da Unión Europea.

Temporalización: 6 horas

EDUCACIÓN EN VALORES

Co obxectivo de conseguir un desenvolvemento integral do alumno para a súa integración na sociedade, é preciso, á vez que se introducen os contidos “científicos”, unha educación en valores. Este tipo de contidos teñen un carácter transversal ao longo de todo o curso e deben estar presentes en todas as materias.

A economía xoga un papel cada vez máis importante na configuración de valores e actitudes, influíndo nas accións dos individuos. Os temas transversais incluídos na programación son os seguintes:

Educación ao consumidor.

É sen dúbida un dos máis relacionados coa materia, facéndose referencia á mesma en moitas unidades. O profesor debe concienciar ao alumno cara a un consumo responsable espertando nel unha actitude crítica cara ao excesivo “consumismo”.

Educación moral e cívica

A economía é unha boa medida para avaliar os problemas sociais actuais que sofren distintas capas da poboación. Os principios básicos deste contido céntranse no respecto cara ás opinións dos demais e a posibilidade dunha convivencia pacífica en sociedade. En clase faranse continuas referencias cara á responsabilidade social da empresa, o problema da fraude fiscal ou a discriminación laboral que sofren algunhas persoas. Por todo o anterior é preciso que este contido estea presente en todas as unidades.

Educación ambiental

O impacto dos actuais sistemas de produción sobre o medio ambiente é evidente polo que é preciso facer ver ao alumno a necesidade de alcanzar un crecemento sostido que minimize o seu impacto sobre a natureza.

Educación para a paz

O contido centrarase en conseguir do alumno certos valores solidarios, de tolerancia, de respecto e de capacidade de diálogo. O tema será incluído en todas as unidades didácticas pedíndose a opinión dos alumnos sobre os problemas económicos actuais para conseguir que reflexionen sobre os sucesos económicos máis recentes.

Educación para a saúde

Conseguir que os alumnos adopten un estilo de vida san e adquiran hábitos saudables tamén é obxectivo da economía. O tema tratarase cando se fale do estado do benestar e no tema do Orzamento Xeral do Estado.

Educación para a igualdade de sexos

Incluirase en todos os temas. Evitarase o uso de linguaxe sexista ou os exemplos que non mostren a igualdade entre sexos. O tema tratarase preferentemente no tema do mercado do traballo e no das variables macroeconómicas.

CONTRIBUCIÓNS AO PLAN DE CONVIVENCIA

Fase de prevención

Negociación das normas de clase (ou convivencia) e compromiso contractual entre as partes implicadas para o seu cumprimento.

Información do procedemento a seguir en caso de incumprimento.

Fase de intervención co alumno/a

Trátase de realizar unha valoración compartida (entre profesor e alumno/a) da adecuación do comportamento do alumno/á as normas establecidas no aula. Con este fin, manteremos unha entrevista persoal na que se falará sobre as condutas contrarias ás normas que está manifestando, indicando: que aspecto da súa conduta é inadecuado, cando o manifesta e como corríxilo.

Fase de intervención coas familias

METODOLOXÍA

A metodoloxía a empregar será activa, para favorecer a capacidade dos alumnos de aprender por se mesmos. Facilitarase o traballo autónomo estimulando ao mesmo empo as súas capacidades de traballo en equipo e potenciando a aplicación do aprendido á vida real.

No traballo diario no aula vanse a empregar tanto estratexias didácticas expositivas como indicativas; por medio das primeiras preténdese que as aprendizaxes que adquire o alumno sexan significativos, para o que partiremos do nivel de desenvolvemento do alumno e dos seus coñecementos previos. Por medio das estratexias indagativas preténdese que o alumno reflexione e entre en contacto con situacións de acción "" ou de practica real do apreso, para que teña que pensar por se mesmo e non se converta nun mero receptor de información.

Na elaboración das unidades didácticas, e o seu desenvolvemento diario no aula, téñense en conta unha serie de principios psicopedagóxicos importantes para o desenvolvemento do alumno:

Partir do nivel de desenvolvemento do alumno. O deseño das unidades, ten en conta as capacidades e características do grupo medio de idade ao que van dirixidas, alumnos que xa poden realizar análises complexas ou formular hipóteses.

Identificar os esquemas de coñecemento posuídos polo alumno. Na práctica docente diari débense descubrir as capacidades que ten o alumno e como foi construíndo os coñecementos.

Asegurar a construción de aprendizaxes significativas. Estas aprendizaxes son os que establecen vínculos entre o xa coñecido e o que se debe coñecer

Promover a autonomía do alumno. A consecución das aprendizaxes significativas esixirá que o alumno atópease motivado cara ás tarefas que vai emprender;

esíxese unha estimulación constante coa realización de traballos, permitirlle certas eleccións, etc.

Creación dun clima de aceptación mutua e cooperación en clase . Na clase débese intentar crear un bo clima de traballo xa que os compañeiros xogan un importante papel na consecución das metas educativas.

O esquema de traballo de cada unidade será o seguinte:

Introdución da unidade e detección dos coñecementos previos do alumno sobre os temas a tratar.

Intentarase motivar ao alumno con exemplos próximos

Exposición de contidos e desenvolvemento en clase dos mesmos. Pedirase a participación do alumno así como o seu seguimento e estudo diario.

Traballo individual do alumno no desenvolvemento de actividades propostas para o seu desenvolvemento en casa

Traballo en pequenos grupos no desenvolvemento de actividades no aula.

Resumo e esquema ao finalizar cada unidade.

PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN

Para a avaliación dos alumnos empregáense diferentes procedementos:

Probas escritas: Realizáense dous por trimestre, e consistirán nun determinado numero de cuestións de diferentes características adecuadas aos contidos e conceptos tratados. En cada proba valorábase a expresión, exposición, lóxica, capacidade de síntese, adecuación das respostas ao que se pide e unha correcta escritura sen faltas de ortografía. Informarase aos alumnos das datas das probas cunha antelación mínima dunha semana. As probas valoraranse de 0 a 10 puntos.

Traballos prácticos: En cada trimestre entregarase ao alumno unha proba práctica que se recollerá para a súa corrección en data determinada; o traballo consistirá nunha serie de cuestións nas que o alumno deberá pór en práctica o aprendido no trimestre. O traballo práctico valorarase de 0 a 10 puntos, téndose en conta tamén aquí a correcta escritura sen faltas de ortografía.

Traballo en clase: Finalmente pedirase ao alumno un traballo e esforzo diario no aula que se valorará na nota do trimestre. O profesor levará un rexistro no que se anotará o traballo solicitado ao alumno no período. Ao final do trimestre o profesor valorará ese traballo en clase cunha puntuación entre 0 e 10 puntos.

Mediante o control do traballo diario preténdese avaliar a actitude do alumno cara á materia. A nota neste apartado terá en conta:

- Participación e interese do alumno en clase
- Resolución dos exercicios do libro de texto
- Resolución de exercicios proporcionados polo profesor
- Comentarios de texto facilitados polo profesor sobre cuestións económicas
- Traballos en grupo; taller de prensa

CRITERIOS DE CALIFICACION

Para a nota de cada avaliación trimestral terase en conta o seguinte:

Probas escritas A nota media destas probas ponderará un 80% na nota do trimestre. O alumno deberá obter unha nota superior a 3 puntos en cada proba escrita para poder realizar a nota media.

Traballos prácticos: Os traballos serán puntuados de 0-10. Na puntuación dos traballos terase en conta tanto o contido como a presentación. A nota do traballo escrito ponderará un 10% na nota do trimestre.

Traballo en clase O profesor levará un rexistro do traballo realizado polos alumnos en clase. Tal e como se expón nos procedementos de avaliación, outorgarase unha nota de 0-10 puntos. A nota de clase ponderará un 10%

Para superar a avaliación a suma ponderada das notas dos tres apartados deberá ser igual ou superior a 5 puntos. A nota de cada avaliación que será reflectida no boletín de notas será redondeada ao número enteiro máis próximo, do seguinte xeito:
Se a puntuación decimal supera ou iguala o 5, o redondeo será por arriba ao número enteiro superior (Ex un 6,5 sería un 7)
Se a puntuación decimal non supera o 5, o redondeo será por abaixo ao número enteiro inferior. (Ex un 6,4 sería un 6)

Se a nota do alumno nunha avaliación estivese comprendida entre 4,5 e 4,9 puntos, ao aplicar o redondeo a nota do boletín sería de 5 puntos; con todo considérase unha nota “compensable” con outras avaliacións. Dado que o aprobado considérase a partir de 5 puntos, recomendarase aos alumnos a presentarse á proba de recuperación para subir nota.

A nota final da materia será a media das notas de cada avaliación sen redondeo, sempre que cada unha delas sexa superada satisfactoriamente. Considérase que o alumno superou a materia cando esa nota media supere os 5 puntos. A media final será redondeada tal e como se explicou anteriormente, salvo que esa nota media final estea entre 4,5 e 4,9 puntos nese caso considerárase non superada a materia. Para os alumnos que non superen con éxito algunha das avaliacións, realizaranse probas de recuperación. A recuperación de alumnos está contida no apartado correspondente a tal fin da programación

Faltas de ortografía Con carácter xeral para todas as probas e traballos escritos pedirase ao alumno unha correcta escritura sen faltas de ortografía. Penalizarase ao alumno con 0,25 puntos por falta de ortografía, restándose como máximo 1 punto na nota final do exame ou traballo escrito.

Perda do dereito a avaliación continua: No caso de que un alumno ou alumna perda o dereito á avaliación continua (segundo os criterios establecidos polo centro), terá dereito exclusivamente á asistencia a clase en calidade de alumno oínte. Para a obtención de cualificacións e/ou titulación realizarase unha proba obxectiva escrita ao finalizar o curso referida aos contidos mínimos especificados nesta programación. Se se estima oportuno poderánselle realizar probas parciais co resto do grupo a título exclusivamente informativo, sen que estas probas poidan ter ningún tipo de incidencia na cualificación final.

CONTIDOS E CRITERIOS DE AVALIACIÓN MÍNIMOS

Os contidos e criterios de avaliación seguintes enténdense como os mínimos exigibles para que o alumno obteña unha cualificación de 5 puntos na avaliación final da materia.

PRIMEIRO TRIMESTRE

CONTIDOS

Concepto de ciencia económica, problema económico e a relación deste co custo de oportunidade.

Definición e tipos de factores e axentes económicos e a súa relación a través do fluxo circular da renda

Funcionamento dos distintos sistemas económicos

A produtividade e a lei de rendementos decrecientes.

Concepto de empresa, tipos, financiamento e elementos

Custos na empresa, concepto e cálculo de cada un.

Beneficio empresarial

Conceptos de oferta e demanda; representación gráfica das curvas; movementos e desprazamentos das curvas. Calculo da elasticidade

Concepto e representación do equilibrio de mercado

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Entender o conflito entre recursos escasos e necesidades ilimitadas

Coñecer as funcións de cada axente económico na economía

Diferenciar as diferentes respostas que dan os sistemas económicos ás preguntas de Que? ¿Como? E ¿Para quen? Producir

Saber calcular a produtividade dos factores produtivos

Saber resolver sinxelos problemas de custos e cálculo de beneficio

Entender o xogo da oferta e a demanda nas economías de mercado; saber representar e interpretar as curvas de oferta e demanda

Interpretar o equilibrio de mercado conseguido co libre xogo da oferta e demanda e os cambios que poden afectarlle.

SEGUNDO TRIMESTRE

CONTIDOS

Tipos de mercados existentes segundo o número de participantes..

Mercado de traballo

Cálculo do PNB e do PIB;

Funcións de aforro e investimento

A economía do benestar

A inflación. Calculo do IPC

Oferta e demandas agregadas; concepto e representación gráfica. Determinación do equilibrio macroeconómico.

Concepto e partes dun ciclo económico.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Diferenciar os mercados segundo o numero de participantes, coñecendo as características básicas de cada un

Saber realizar exercicios de cálculo do PIB e do PNB

Coñecer a importancia do aforro e do investimento para o crecemento económico

Saber que é a inflación así como as súas causas e consecuencias

Interpretar o equilibrio macroeconómico e os cambios que poden afectarlle

Saber realizar sinxelos exercicios sobre índices demográficos e de emprego

TERCEIRO TRIMESTRE

CONTIDOS

Funcións básicas do estado na economía.
Concepto e tipos de política fiscal. Orzamento Xeral do Estado
Concepto de déficit público e modos de financialo.
Concepto orixe e funcións do diñeiro nos nosos días. Diñeiro bancario
Coñecemento dos distintos intermediarios financeiros españois.
Instrumentos de política monetaria
Funcións do BCE. Nacemento do euro
Instrumentos de proteccionismo comercial
Concepto de globalización. Subdesarrollo
Balanza de pagos; partes que a integran e análises da española.
Sistemas de tipo de cambio

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Coñecer cales son as funcións do estado nos sistemas mixtos
Saber como se crea o diñeiro bancario a través dos depósitos
Coñecer as funcións dos intermediarios financeiros
Entender como funcionan os instrumentos de política monetaria
Coñecer cales son os instrumentos que utilizan os países en materia
proteccionista
Saber explicar as partes que compón a Balanza de Pagos
Entender o concepto de globalización e a súa relación co subdesarrollo
Coñecer como funcionan os distintos sistemas de tipo de cambio.

MATERIAIS E RECURSOS DIDACTICOS

Recoméndase aos alumnos a utilización como libro de texto de referencia de Economía “” editado por IAlmadraba “” para 1º de Bacharelato (autor Mª Carmen Beral e Mª José Pirla). Na práctica docente diaria, empregásense tamén outros recursos como a lousa, ordenador, vídeos, textos xornalísticos, anuarios estatísticos, prensa económica, etc.

En cada tema facilítase aos alumnos que o desexen bibliografía específica para a profundización de contidos.

Ao longo de cada unidade didáctica realizaranse distintas actividades para facilitar a súa comprensión por parte do alumno. As actividades serán realizadas de modo individual ou en grupos pequenos e consistirán en comentarios de texto xornalísticos, mapas conceptuais, resumos, exercicios numéricos, exercicios de análises etc.. As distintas actividades poderanse realizar en clase ou ben se recollerán para a súa corrección nunha data fixada, nese caso cualifícase con nota numérica e teranse en conta para a avaliación do trimestre matizando a media das probas escritas segundo os criterios de cualificación establecidos.

Periodicamente, realizaranse lecturas de textos sobre temas económicos de actualidade e posteriormente realizaranse debates nos que se pedirá a participación dos alumnos; deste xeito poderán ver a funcionalidade do que aprenden.

Ao longo de todo o curso realizarase un “**taller de prensa**”. A actividade consiste na exposición grupal en clase dunha serie de noticias económicas de actualidade seleccionadas polo alumno para o seu posterior debate en clase. A actividade ten os seguintes obxectivos:

Fomento do traballo en grupo
Aumentar o interese cara á lectura de prensa económica
Conexión dos contidos impartidos do aula co mundo real
Afacer ao alumno a falar en público

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E ADAPTACIÓNS CURRICULARES

Os alumnos de bacharelato adoitan ter un perfil máis homogéneo que os de ESO; iso non quere dicir que non nos atopemos unha gran diversidade de alumnado, cada un con características e necesidades particulares.

Se coa práctica docente diaria observáse no aula a existencia de alumnos con especiais características talles que requirisen formulacións particulares, ofrecerase a estes alumnos, co apoio e asesoramento do Departamento de Orientación, vías adaptadas ás súas necesidades. Estas vías específicas buscarían o máximo desenvolvemento das súas capacidades para que puidesen acceder a metas iguais ás propostas aos seus compañeiros.

Algunhas medidas a adoptar polo Departamento serían:

- Realización de actividades de reforzo; facilitarase aos alumnos que o requiran exercicios extra que posteriormente serán corrixidos para a súa corrección
- Clases extraordinarias para os alumnos que o requiran cando as disposicións horarias permítano.
- Repaso diario da clase anterior
- Novos procedementos de avaliación
- Cambio de lugar dos alumnos no aula
- Aumento da variedade de recursos didácticos empregados

Se as dificultades que mostrase o alumno fosen superiores, exporase xunto co resto de Departamentos e a coordinación do Departamento de Orientación do centro as correspondentes adaptacións curriculares

ANIMACIÓN Á LECTURA E EXPRESIÓN ORAL

O valor da lectura podémolo ver desde unha tripla perspectiva:

Permite comprender a información contida nos textos e asimilala dun modo crítico

Estimula a imaxinación, é fonte de pracer e axuda ao pensamento abstracto

Contribúe a conservar e mellorar a competencia comunicativa, tanto oral como escrita, que deben conseguir os nosos alumnos.

Por todo isto, a consolidación do hábito lector debe ser un obxectivo prioritario da educación e xa que logo vese reflectido tamén na programación da materia. A lectura promoverase ao longo do curso mediante:

Lectura de textos económicos e posterior debate no aula. Ao longo do curso, co avance das unidades didácticas, facilitarase ao alumno diversos textos para a súa lectura en clase en voz alta con paradas breves nas que se pedirá ao alumno un resumo do lido ata ese momento. O obxectivo é que o alumno asimile e comprenda o que le á vez que o fai.

Lectura do libro de texto de referencia. O seguimento da materia non soamente farase mediante as explicacións do profesor e a toma de notas ou apuntes en clase senón tamén a través do libro de texto. Pedirase aos alumnos a lectura en casa e en clase do libro para que se fixen en determinados contidos e aprendan a extraer os fundamentais de cada tema mediante as técnicas do subliñado ou a realización de esquemas e resumos escritos.

Prensa económica. Puntualmente, cando a actualidade económica demánde, levará ao aula prensa económica para que o alumno pódase familiarizar coa linguaxe xornalística utilizado e á vez adquiran o gusto e a curiosidade pola lectura deste tipo de prensa.

Biblioteca do centro. Organizarase algunha actividade na biblioteca do centro aproveitando os bos recursos de que dispón para que o alumno poida buscar información e traballar con textos tanto en formato papel como a través de soporte electrónico.

Lectura de fragmentos de libros relacionados coa materia e seleccionados polo profesor, por exemplo “O mercado e a Globalización” de José Luís Sanpedro, “Economía liberal para economistas e non liberais” de Xavier Sala Martín e outros..

Taller de prensa. Pedirase aos alumnos a exposición en clase de diversas noticias económicas seleccionadas polo alumno. Con esta actividade preténdese que o alumno aprenda a traballar en grupo, a expresarse en público e a fomentar a lectura de textos de tipo económico.

Lectura de libros de temática económica. Poderíanse esixir aos alumnos a lectura dalgún libro que se considere interesante para os alumnos.

NOVAS TECNOLOXIAS DA INFORMACIÓN

Sempre que os medios técnicos do centro permítano, é intención do departamento a de ir introducindo as novas tecnoloxías da información como recurso didáctico:

Presentacións dalgunhas unidades didácticas a través de programas como “power point”

Utilización de Internet no aula informática como recurso na procura de información da rede, visita de páxinas web relacionadas coa economía (Banco de España, institucións públicas, empresas, prensa económica.....) e outras con materiais e recursos didácticos de economía (www.ecomur.com, www.ecobachillerato.com, www.profes.net, www.webeconomia.com, www.auladeeconomia.com, www.economiajoven.com, etc)

Resolución de exercicios e test en liña a través de Internet

Uso de follas de calculo para o traballo con datos económicos como a confección de táboas e representacións gráficas.

Uso do DVD e a televisión como medios audiovisuais. Proxección de documentais e vídeos de contidos económico.

Canón proxector na explicación de determinados temas

Uso do cine como recurso didáctico.

ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN

Avaliacións Pendentes

Logo de cada trimestre realizarase unha proba escrita de recuperación para os alumnos que non superasen a avaliación ordinaria. A proba será do estilo das sinaladas nos procedementos de avaliación e nela avaliaranse os coñecementos adquiridos no trimestre. Para superar a materia deberán ser superadas satisfactoriamente todas as avaliacións.

Recuperación de xuño

Ao finalizar o curso, no mes de xuño, haberá unha proba final da materia para os alumnos que non alcancen todas as capacidades incluídas nos criterios de avaliación da materia; a esta proba deberán presentarse soamente os alumnos que aínda, deban recuperar algunha das avaliacións, ou ben perdan o dereito á avaliación continua. A proba final será un exame escrito no que se avaliasen os contidos correspondentes ás avaliacións que teña pendentes o alumno. Os alumnos que deban presentarse ao exame final e non o superen, deberán recuperar a materia na súa totalidade na convocatoria de setembro.

Alumnos de 2º coa materia pendente

Para os alumnos de 2º de Bacharelato coa materia pendente realizaranse 3 probas escritas de avaliación. Ao principio de cada trimestre facilitarase a cada alumno os contidos mínimos que se esixirán para superar cada proba, ademais dunha data estimativa da citada proba. Para recuperar a materia esíxese superar satisfactoriamente as tres avaliacións (puntuación igual ou superior a 5 puntos); en caso contrario deberán realizar unha proba final de recuperación a celebrar no mes de maio coas avaliacións non superadas.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

En función de como marche a programación realizaranse ou non actividades extraescolares; Se durante o curso xurdise a oportunidade de desenvolver algunha outra actividade considerada interesante por parte do departamento, pediríase a correspondente conformidade ao Consello Escolar do centro.

PROBA EXTRAORDINARIA DE SETEMBRO

A recuperación a celebrar no mes de setembro consistirá na realización e superación dunha proba escrita do mesmo estilo das realizadas durante o curso. Os contidos a avaliar na proba serán os dos tres trimestres. A proba considerarase superada a partir de 5 puntos téndose en conta as normas de redondeo sinaladas na programación.

PROCEDIMIENTO PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN

Na avaliación da propia práctica docente terase en conta o seguimento da programación, que será recollido puntualmente nas actas correspondentes ás reunións do departamento de ECONOMÍA, e valoraranse, entre outras, a programación, a organización e a concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo e as necesidades do alumnado.

A avaliación realizarase ao longo de todo o proceso formativo do alumnado. Por este motivo será necesaria a asistencia do alumnado ás actividades programadas para este módulo.

Co fin de garantir a función formativa que ten a avaliación e o dereito do alumnado a que o seu rendemento escolar se avalíe con plena obxectividade, coincidindo co inicio de curso, informaráselles dos criterios de avaliación que se vaian aplicar para evidenciar a adquisición das competencias establecidas no currículo, así como do nivel mínimo que se considere suficiente para alcanzar a avaliación positiva no módulo.

Respecto aos criterios de avaliación remitímonos ao recollido no apartado 5 da programación deste módulo.